OBRAZOVANJE I STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA U KONTEKSTU RAZVOJA EUROPSKOGA KNJIŽNIČARSTVA

dr. sc. Dijana Machala
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
dmachala@nsk.hr

Sažetak

Formalnim ulaskom Hrvatske u sastav Europske unije proceduralno su olakšani načini na koje hrvatske knjižnice mogu sudjelovati u programima financiranim iz europskih fondova. Uspješnost hrvatskih knjižničnih projekata ostvarenih iz europskih fondova uvelike ovisi o znanjima projektnog upravljanja te upravljanja europskim projektima. No, osim administrativnih procedura vezanih uz upravljanje europskim projektima, postoji isto tako važan i značajan segment izrade projektnog koncepta te projektnog upravljanja koji se odnosi na razumijevanje i izgradnju konceptualnog okvira, kojeg ćemo nazvati europsko knjižničarstvo, a u okviru kojega bi trebali djelovati predloženi programi i projekti. Cilj rada je pokušati osvijetliti značajke razvoja sustava obrazovanja i usavršavanja knjižničara u zemljama Europe u kontekstu europskih projekata i programa te izgradnje prostora europskog knjižničarstva.

Paneuropski pristup harmoniziranju prostora europskog knjižničarstva može se pratiti u dva segmenta: u utjecaju bolonjske reforme i slijednih programa na razvoj europskog knjižničarstva te u postupcima standardizacije kvalifikacija i standardizacije knjižničarskog zanimanja u kontekstu politike cjeloživotnog učenja. Umjesto zaključka možemo rezimirati kako koncept europskog knjižničarstva karakterizira snažno uvažavanje nacionalnih profesijskih tradicija uz izraženu internacionalizaciju profesije, zalaganja za harmonizaciju obrazovanja za profesiju, standardizaciju knjižničnih praksi, zalaganja za priznavanje i usporedivost kvalifikacija te priznavanje svih iskustva učenja (formalnih, neformalnih i informalnih) kao i osnaživanje međunarodne suradnje u okviru europskih stručnih asocijacija (EBLIDA, EUCLID i drugih).

Ključne riječi: komparativno knjižničarstvo, europsko knjižničarstvo, obrazovanje i usavršavanje knjižničara

Uvod

Formalnim ulaskom Hrvatske u sastav Europske unije proceduralno su olakšani načini na koje hrvatske knjižnice mogu sudjelovati u programima financiranim iz europskih fondova. Bez obzira na to, administrativne procedure upravljanja europskim programima i projektima, kao što su pronalazak natječaja, pronalazak partnera, usvajanje natječajne dokumentacije, pisanje projektne prijave te evaluacija projekta nisu nimalo jednostavni niti jeftini procesi. Izvori programa edukacije za upravljanje projektnim ciklusima, izrade uspješnih projektnih prijava te upravljanja projektima protežu se od formalnih visokoškolskih studija do tečajeva stručnog osposobljavanja, radionica te online tečajeva. Radi se mahom o skupim tečajevima za usvajanje ciljanih ekspertnih znanja, koji po završetku rezultiraju i stručnom kvalifikacijom. Tečajevi su namijenjeni izobrazbi profesionalnih eksperata koji će svoje savjetničke usluge moći ponuditi na tržištu rada. Nacionalne agencije osim informiranja o raspoloživim natječajima provode orijentacijske radionice specifične za projektne pozive. U okviru godišnjeg programa nacionalnog *Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara*[105] također se održavaju tečajevi čiji je cilj da knjižničarima i informacijskim stručnjacima pomognu u snalaženju u okviru izmijenjene okoline europskog pravnog, kulturnog i informacijskog prostora.

No, osim administrativnih procedura vezanih uz upravljanje europskim projektima, značajan segment svake uspješne projektne prijave odnosi se i na razumijevanje i korespondiranje s projektnim konceptualnim okvirom. Stoga projekte financirane iz sredstava Europske unije u segmentu knjižničarstva valja promatrati i u kontekstu razvoja koncepta kojeg ćemo nazvati europsko knjižničarstvo, a u okviru kojega bi predloženi programi i projekti trebali harmonizirano djelovati.

Cilj rada je pokušati osvijetliti značajke razvoja sustava obrazovanja i usavršavanja knjižničara u zemljama Europe u kontekstu europskih projekata i programa te izgradnje harmoniziranog prostora europskog knjižničarstva.

Postavlja se pitanje kako prepoznati one elemente i značajke u okviru tema i sadržaja projekata koji bi se mogli podvesti pod nazivnik razvoja koncepta europskog knjižničarstva? Postoji li uopće koncept europskog knjižničarstva te možemo li govoriti o europskome knjižničarstvu na sličan način kao što to danas govorimo o europskom kulturnom krugu? Postoje li i koji su to preporučeni projektni modeli

105 Nacionalni centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH. URL: http://cssu.nsk.hr (29. travnja 2015).

izgradnje europskog knjižničarstva te na koji način u njima mogu sudjelovati i hrvatske knjižnice zadržavajući pritom pozitivne tradicijske vrednote?

O konceptu europskoga knjižničarstva

Povijesno gledajući knjižničarstvo se na prostoru Europe nije razvijalo ravnomjerno niti pravocrtno, kao što se ono razvijalo u zemljama angloameričkog govornog područja (SAD, Australiji, Kanada, Novom Zelandu). Herman Liebaers zaključuje kako u zemljama zapadne Europe ne postoje zajednička obilježja razvoja knjižničarstva, pa ni knjižnica, koje bi se mogle svesti pod zajednički nazivnik europskoga knjižničarstva.[106] Pretragom ključnog pojma „european librarianship" u raspoloživim područnim bazama znanstvenih radova, dolazimo do zaključka da tema europskog knjižničarstva nije u fokusu knjižničarske profesije. U Scopus[107] bazi nalazimo svega jedan rad, u Emerald[108] bazi zastupljena su tri rada, a u LISTA-i[109] četiri rada, a mahom se radi o radovima s kraja dvadesetog stoljeća, tj. netom uoči osnivanja europskih stručnih udruga (CERL, EBLIDA, LIBER i dr.).

O pojedinim segmentima razvoja knjižničarstva i knjižnica na tlu Europe bavi se komparativno tj. poredbeno knjižničarstvo, disciplina koja svoje temelje nalazi u internacionalnim, interkulturnim i međudruštvenim istraživanjima u području knjižničarstva. Metode komparativnog knjižničarstva, kao što su primjerice usporedba procesa rada u knjižnicama različitih zemalja te razmjena iskustava, oduvijek su bile prapočelo razvoja knjižničarske profesije, dok se danas smatraju naročito značajnim segmentom internacionalizacije knjižničarstva. Malobrojni se suvremeni autori bave pitanjem europskog usmjerenja knjižnične i informacijske znanosti, a među njima svakako valja spomenuti S. Virkus, A. M. Tammaro, I. Abdullahija, L. Kajberga, P. Južniča, T. Aparac-Jelušić, A. Horvat.

Uvažavajući profesijske nacionalne identitete, Leif Kajberg zaključuje kako dubinske razlike nacionalnih knjižničarstava na tlu Europe posebice u obrazovnim sustavima te u nacionalnim tradicijama uvelike onemogućuju sustavno planiranje knjižničnih suradnji, otežavaju sustavnu i koordiniranu mobilnost studenata i stručnjaka te sprječavaju izgradnju nadnacionalnih suradničkih mreža u kreiranju

106 Herman Liebaers, „Towards a European librarianship? Reflexions of the Brussels symposium on library methods", *Libri* 8/1958., br.1, 67-75.

107 Scopus. URL: http://www.scopus.com (28. travnja 2015).

108 Emerald Insight. URL: http://emeraldinsight.com (28. travnja 2015).

109 Ebscohost: Library, Information Science and Technology Abstracts. URL: https://www.ebscohost.com/academic/library-information-science-and-technology-abstracts (28. travnja 2015).

razvojnih i kulturnih knjižničnih programa.[110] U tom kontekstu valja promotriti programe i projekte, koji su ostvareni ili se ostvaruju u okviru programa europskih fondova, a čiji se rezultati mogu promatrati kao gradivni elementi budućeg jedinstvenog europskoga knjižničarstva. Pri tome valja istaknuti i aktivnosti koje su ostvarene u okviru hrvatskog knjižničarstva ili koje se tek planiraju ostvariti, a teže očuvanju nacionalnog profesionalnog identiteta u europskom okviru.

Ako se usporede rezultati izvještaja Olea Harboa[111] te rezultati istraživanja Jeannie Borup Larsen[112] može se zaključiti kako u sustavu obrazovanja za profesiju u desetogodišnjem razdoblju nema znatnijih izmjena. Naime, oba istraživanja zaključuju kako u Europi postoji oko dvjestotinjak institucija za obrazovanje knjižničara, kako su europski sustavi obrazovanja za knjižničarsku struku izrazito različiti, složeni te teško usporedivi. Oni se razlikuju po svojoj tradiciji, pristupima obrazovanju, modelima, strukturama programa, obrazovnim razinama, trajanju studija, tematskim profilima kurikuluma, sadržajima studija te brojnim drugim značajkama. Knjižničarstvo se predaje na odsjecima u okviru fakulteta ili tek kao jedan od programa odsjeka, a najčešće u okviru društvenih znanosti, umjetnosti i humanističkih znanosti, komunikacijskih znanosti i medija, poslovnog upravljanja, računalnih znanosti te drugih. Škole za knjižničarstvo obično upisuju između 51-200 studenata godišnje, a u njima je zaposleno između 11-20 akademskog osoblja.

Europski prostor visokog obrazovanja i znanosti u segmentu razvoja europskoga knjižničarstva

Europski pristup usklađivanju obrazovnih sustava u Europi može se pratiti u dva segmenta: u utjecaju bolonjske reforme i slijednih programa na razvoj koncepta europskog knjižničarstva te u postupcima standardizacije kvalifikacija i standardizacije zanimanja u kontekstu politike cjeloživotnog učenja.

Bolonjski proces svakako je najznačajnija reforma modernizacije europskog visokog obrazovanja, koja je proizišla temeljem Bolonjske deklaracije (Bologna Declaration, 1999.), a čiji je cilj stvaranje integriranog Europskog visokoobrazovnog prostora do 2010. Programi i projekti koji su usmjereni prema

110 Kajberg, „Cross-country partnerships in European library and information science: education at the crossroads“, *Library Review* 51/2002., br.3/4, 164 – 170.

111 Harbo, *Recent trends in library and information science education in Europe*. Paper presented at the 62nd IFLA Council and General Conference, TheChallenge of Change: Libraries and Economic Development, Beijing, 1996., 8.

112 Borup Larsen, „A Survey of Library & Information Science Schools in Europe“, u: *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education*, ur. Kajberg, Leif i Leif Lorring (Copenhagen: Royal School of Library and Information Science, 2005), 232-242.

harmonizaciji europskog obrazovnog prostora podržavani su programima *Erasmus+ (Erasmus Mundus, Spocrates, LLP, Tempus)* i *Obzor 2020.* A. M. Tammaro govoreći o utjecaju Bolonjskog procesa na područje obrazovanja knjižničara u zemljama Europe, zaključuje kako se većina obrazovnih programa u Europi uskladila u tri bitne odrednice: u okviru pedagoških izmjena, u formalnom segmentu te uvođenjem paneuropskih značajki.[113] Pedagoške izmjene obuhvaćaju učeniku-usmjeren pristup, temelje se na konstruktivističkom pedagoškom pristupu te u snažnijem usmjeravanju studenata prema istraživanjima i primjeni kritičkog istraživačkog pristupa. Formalno usklađivanje temelji se na primjeni ECTS bodova, uvođenju instrumenta Dodatka diplomi, usmjerenju iz strukovnog prema akademskom obrazovanju, značajkama koje teže olakšati priznavanje diploma, prepoznavanje usvojenih znanja i vještina stručnjaka na tržištu rada te podržati mobilnost stručnjaka. Paneuropske značajke ogledaju se u iniciranju rasprava o europskom kurikulumu, važnosti mobilnosti studenata i stručnjaka te prohodnosti i transparentnosti kvalifikacija u kontekstu cjeloživotnog učenja. Mišljenja smo kako se upravo u tim značajkama i aktivnostima mogu tražiti naznake razvoja budućeg koncepta harmoniziranog europskog knjižničarstva.

Europski kurikulum

U okviru Socrates programa Danska škola za informacijsku znanost pokrenula je 2005. godine projekt pod nazivom „European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education" čiji je cilj potaknuti trajnu suradnju europskih knjižničnih škola oko pitanja razvoja knjižničnoga kurikuluma. Rezultat projekta je oblikovanje smjernica za sveopći europski kurikulum u području knjižnične i informacijske znanosti,[114] u kojem je sudjelovalo oko 150 stručnjaka. Kurikulum je koncipiran u 12 tematskih cjelina. Premda je dokument iscrpan i pruža dobru osnovu za diskusiju i razvoj knjižničarskih kurikuluma, zaključak je kako se primjena paneuropskog kurikuluma kao zamjena za tradicionalni program nacionalnih škola za knjižničarstvo ne može smatrati preporučenom praksom.

Mobilnost stručnjaka i združeni studiji

Kao primjer reforme europskog obrazovanja za knjižničarstvo u segmentu mobilnosti valja istaknuti uvođenje prvog europskog diplomskog studija -

113 Anna Maria Tammaro, „Bologna Process impact on library and information science education: towards europeisation of the curriculum", u: *Library and information science trends and research: Europe*, ur. Amanda Spink i Jannica Heinstrom (Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited, 2012), 195-213.

114 Leif Kajberg i Leif Lorring, *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education* (Copenhagen: Royal School of Library and Information Science, 2005). URL: http://www.asis.org/Bulletin/Dec-06/EuropeanLIS.pdf (28. travnja 2015).

Digital Library Learning - DILL[115]. To je prvi europski dvogodišnji diplomski studij informacijskih stručnjaka u području digitalnih knjižnica. DILL je združeni studij tri sveučilišta: Oslo and Akershus University College of Applied Sciences (Norveška), Tallinn University (Estonija) i University of Parma (Italija) u cijelosti posvećen problematici digitalnih knjižnica. Studij je razvijen i proveden u sklopu projekta Erasmus Mundus.

U Hrvatskoj je 2007. godine pokrenut združeni diplomski program u polju informacijskih znanosti „Pisana baština u digitalnome okruženju", kojeg zajednički ostvaruju Odjel za knjižničarstvo na Sveučilištu u Zadru, Odsjek za informacijske znanosti Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i Odsjek za kulturnu baštinu i izvedbene umjetnosti, Odsjek za knjižničarstvo Sveučilišta iz Parme. Također, 2009. godine pokrenut je poslijediplomski znanstveni studij iz društvenih znanosti – polje informacijskih znanosti „Društvo znanja i prijenos informacija", kao združeni studij Odjela za knjižničarstvo Sveučilišta u Zadru u suradnji sa Odsjekom za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta J. J. Stossmayera u Osijeku, Oddelekom za bibliotekarstvo informacijsko znanost in Knjigarstvo Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, Sveučilištem Rutgers New Brunswick, NY, SAD i Sveučilištem u Kaliforniji, Los Angeles (UCLA).

Prohodnost i transparentnost kvalifikacija

Prohodnost i transparentnost kvalifikacija u kontekstu cjeloživotnog učenja nastoji se ostvariti uvođenjem kvalifikacijskih okvira kao translacijskih instrumenata za poredbu nacionalnih kvalifikacija u različitim europskim zemljama. U Begenu je 2005. uveden kvalifikacijski okvir europskog visokoobrazovanog prostora koji služi za poredbu nacionalnih kvalifikacija u sustavu visokog obrazovanja. No, ubrzo je prihvaćeno kako je potrebno priznati sve oblike učenja te je 23. travnja 2008. uveden instrument Europskog kvalifikacijskog okvira (za cjeloživotno učenje). EQF je svojevrstan meta-okvir, instrument uspostave razina kvalifikacija svih obrazovnih ciklusa (predškolskog do doktorskog i cjeloživotnog) ustrojen da djeluje kao sredstvo prepoznavanja i razumijevanja kvalifikacija između nacionalnih (ili sektorskih) kvalifikacijskih okvira. Njegova svrha nije uređenje pojedinačnih kvalifikacija, već on povezuje i pomaže međusobnom razumijevanju stečenih kvalifikacija u različitim zemljama europskog visokoobrazovnog prostora.

Hrvatski kvalifikacijski okvir je nacionalni kvalifikacijski okvir definiran Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru[116] te Pravilnikom o Registru Hrvatskog kvalifi-

115 Digital Library Learning – DILL. URL: http://dill.hioa.no/ (28. travnja 2015).

116 *Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru NN* 22/2013.

kacijskog okvira[117], koji obvezuju donošenje standarda kvalifikacija (uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije te podatke koji su potrebni za osiguravanje i unapređenje kvalitete standarda kvalifikacije) te standarda zanimanja. Standard zanimanja je popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje. U tijeku je izrada standarda kvalifikacija u području svih profesija te se očekuje konsenzus struka u njihovom donošenju.

U okviru natječaja Europskog socijalnog fonda, Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH s partnerima je pripremio projekt "Razvoj standarda kvalifikacija i standarda zanimanja u području knjižničarstva u Hrvatskoj". Cilj projekta je osnažiti sustav cjeloživotnog učenja knjižničara u Hrvatskoj izradom prijedloga suvremenih standarda knjižničarskih kvalifikacija i standarda knjižničarskih zanimanja kako bi se omogućila horizontalna i vertikalna prohodnost kvalifikacija te mobilnost knjižničara u okviru nacionalnog i europskog prostora. Projekt planira nekoliko aktivnosti: uspostavu sustavnih sektorskih analiza, primjenu profesionalnog portfolija u cilju evidentiranja iskustva cjeloživotnog učenja (formalnih, neformalnih i informalnih), izradu prijedloga standarda dvije cjelovite klasifikacije (prvostupnik, magistar) te izradu prijedloga standarda zanimanja u skladu s potrebama tržišta rada.

Prijedlog projekta temelji se na dobivenim sektorskim podacima Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, prema kojem je knjižničarstvo djelatnost u okviru sektora informacije i komunikacije u kojem je zaposleno ukupno 10.216 osoba, od čega je u knjižničarstvu zaposleno ukupno 3.089 (tablica 1).

	RH	SEKTOR INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	Udjeli u RH	Udjeli po spolu u RH	Udjeli po spolu u SEKTORU
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH	1.426.550	**10.216**	0,72%	100,00%	100,00%
ZAPOSLENE ŽENE	671.095	6.147	0,92%	47,04%	60,17%
ZAPOSLENI MUŠKARCI	755.455	4.069	0,54%	52,96%	39,83%
UKUPAN BROJ NEZAPOSLENIH	304.925	1.276	0,42%	100,00%	100,00%
NEZAPOSLENE ŽENE	161.985	863	0,53%	53,12%	67,63%
NEZAPOSLENI MUŠKARCI	142.490	413	0,29%	46,88%	32,37%
NEZAPOSLENI BEZ RADNOG ISKUSTVA	55.475	**798**	1,44%		
RADNA SNAGA UKUPNO	1.731.475	11.492	0,66%	100,00%	100,00%

117 *Pravilnik o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira NN* 62/2014.

RADNA SNAGA ŽENE	833.080	7.010	0,84%	48;11%	61,00%
RADNA SNAGA MUŠKARCI	898.395	4.482	0,50%	51,89%	39,00%
Stopa nezaposlenosti ukupno	17,61%	11,10%			
Stopa nezaposlenosti žena	19,44%	12,31%			
Stopa nezaposlenosti muškaraca	15,91%	9,21%			

Tablica 1: Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o sektoru informacije i komunikacije (lipanj 2014).

Prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja u djelatnosti knjižničarstva (tablica 2) registrirana su sljedeća zanimanja: predavač informacijskih znanosti, sveučilišni asistent te sveučilišni profesor informacijskih znanosti, diplomirani knjižničar, istraživač knjižničar, samostalni istraživač knjižničar, dokumentalist, informacijski stručnjak, informacijski istraživač, knjižničar i pomoćni knjižničar.

Naziv zanimanja	**Broj zaposlenih**	**Broj nezaposlenih**	**Udio nezaposlenih u ukupnom sektoru**
Predavač informacijskih znanosti	15	**3**	0,0%
Sveučilišni asistent informacijskih znanosti	1	0	0,0%
Sveučilišni profesor informacijskih znanosti	4	0	0,0%
Diplomirani knjižničar	589	**71**	0,7%
Istraživač knjižničar	4	0	0,0%
Samostalni istraživač knjižničar	47	0	0,0%
Dokumentalist	62	0	0,0%
Informacijski stručnjak	904	69	0,7%
Informacijski istraživač	81	1	0,0%
Knjižničar	1.276	**44**	0,4%
Pomoćni knjižničar	106	**46**	0,5%
Ukupni zbroj: Sektor Informacije i komunikacije / knjižničarstvo	**10.216 / 3.089**	**1.276 / 234**	**12,5% / 2,3%**

Tablica 2: Nazivi knjižničarskih zanimanja u sektoru informacije i komunikacije

Na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u lipnju 2014. godine u sektoru informacija i komunikacija bile su evidentirane ukupno 234 nezaposlene osobe, od čega najviše diplomiranih knjižničara te informacijskih stručnjaka. Podaci iz tablice 3 pokazuju u okviru kojih se djelatnosti zapošljavaju knjižničari. Najvećim dijelom se radi o javnom sektoru (knjižnice, javna uprava, obrazovanje, muzeji), koji nema tendenciju rasta i novih zapošljavanja. Tercijarni sektor uslužnih djelatnosti slabo

prepoznaje knjižničarske kvalifikacije, dok prema Anketi poslodavaca iz 2014. upravo taj sektor izražava perspektivu najvećeg rasta zapošljavanja.

Naziv NKD-4	Ukupno zaposleni
Djelatnosti knjižnica i arhiva	969
Osnovno obrazovanje	487
Visoko obrazovanje	244
Ostale djelatnosti	239
Djelatnosti žičane telekomunikacije	142
Tehničko i strukovno srednje obrazovanje	139
Računalno programiranje	122
Ostalo novčarsko posredovanje	100
Djelatnosti bežične telekomunikacije	91
Opće djelatnosti javne uprave	61
Opće srednje obrazovanje	48
Djelatnosti muzeja	40
Istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i humanističkim znanostima	31
Proizvodnja komunikacijske opreme	29
Savjetovanje u vezi s računalima	29
Ostalo istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirod., tehničkim i tehnološkim znanostima	21
Proizvodnja računala i periferne opreme	19
Nespecijalizirana trgovina na veliko	18
Djelatnosti bolnica	18
Inženjerstvo i s njim povezano tehničko savjetovanje	17
Ostalo obrazovanje i poučavanje	16
Izdavanje knjiga	15
Proizvodnja rafiniranih naftnih proizvoda	12
Ostale uslužne djelatnosti u vezi s informacijskom tehnologijom i računalima	12
Trgovina na malo knjigama	11
Izdavanje ostalog softvera	11
Savjetovanje u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem	11
Agencije za promidžbu (reklamu i propagandu)	11
Djelatnost obveznoga socijalnog osiguranja	11
Djelatnost ostalih članskih organizacija	11
Djelatnost agencija za privremeno zapošljavanje	10
Trgovina na veliko računalima, perifernom opremom i softverom	9
Upravljanje računalnom opremom i sustavom	9
Obrada podataka, usluge	9
Posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima	8
Izdavanje novina	8

Emitiranje televizijskog programa	8
Djelatnost agencija za zapošljavanje	8
Reguliranje i poboljšavanje poslovanja u gospodarstvu	7
Djelatnost holding-društva	6
Djelatnost putničkih agencija	6
Uslužne djelatnosti u vezi s kopnenim prijevozom	4
Djelatnosti pružanja univerzalnih poštanskih usluga	4
Ostala prerada i konzerviranje voća i povrća	3
Rad povijesnih mjesta i građevina te sličnih zanimljivosti za posjetitelje	3
Djelatnost snimanja zvučnih zapisa i izdavanje glazbenih zapisa	2
Djelatnost kockanja i klađenja	2
Ukupni zbroj	**3.091**

Tablica 3: Djelatnosti zapošljavanja knjižničara i informacijskih stručnjaka

Kao nadogradnja kvalifikacijskom okviru te vrlo važan dokument usmjeren na definiranje i očuvanje nacionalnog profesijskog identiteta knjižničara u Hrvatskoj jest instrument profesionalni profil, tj. kompetencijski okvir. On se temelji na utvrđivanju vrste i razine kompetencija potrebnih za obavljanje određenog posla te služi kao orijentacija poslodavcima, djelatnicima i kreatorima obrazovnih programa. Njegova izrada u nadležnosti je samih profesija, a važno je da bude u suglasju sa potrebama tržišta rada. U okviru razvojnog znanstvenog projekta „Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost" provedeno je istraživanje o utvrđivanju mišljenja dionika na tržištu rada (knjižničara i ravnatelja knjižnica) o značaju i razini usvojenosti stručnih i generičkih kompetencija studenata knjižničarstva te je predložena kompetencijska matrica cjeloživotnog učenja knjižničara u RH.[118] To predstavlja jedini primjer kompetencijskog okvira u području hrvatskog knjižničarstva.

Izrada nacionalnih profesionalnih profila te kompetencijskih okvira trebala bi olakšati nastojanja harmonizacije europskog knjižničarstva u segmentu olakšavanja prepoznatljivosti diploma, mobilnosti stručnjaka te razmjene znanja i iskustva, kao i uspostavu suradničkih mreža ili združenih studija i programa.

Zaključak

Umjesto zaključka možemo rezimirati kako se razvoj koncepta harmoniziranog europskog knjižničarstva ogleda u snažno izraženom uvažavanju nacionalnih profesijskih tradicija, izraženoj internacionalizaciji knjižničarske profesije u cjelini, u zalaganjima za harmonizaciju sustava obrazovanja za profesiju, standardizaciju knjižničnih praksi, zalaganjima za priznavanje i usporedivost kvalifikacija te priznavanje svih iskustva učenja (formalnih, neformalnih i informalnih) kao i u osnaživanju međunarodne suradnje u okviru europskih stručnih asocijacija (EBLIDA, EUCLID i dr.).

Bibliografija:

1. Borup Larsen, Jeannie. „A Survey of Library & Information Science Schools in Europe“. U: *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education*, ur. Kajberg, Leif i Leif Lorring. 232-242. Copenhagen: Royal School of Library and Information Science, 2005.
2. Machala, Dijana, Tatjana Nebesny i Aleksandra Horvat. „Kompetencijska matrica“. U: *Cjeloživotno obrazovanje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost,* ur. Horvat, Aleksandra i Dijana Machala, 125-132. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.
3. Harbo, Ole. *Recent trends in library and information science education in Europe*. Paper presented at the 62nd IFLA Council and General Conference, The Challenge of Change: Libraries and Economic Development. Beijing, 1996.
4. Liebaers, Herman. „Towards a European librarianship? Reflexions of the Brussels symposium on library methods“. *Libri* 8/1958., br.1, 67-75.
5. Kajberg, Leif. „Cross-country partnerships in European library and information science: education at the crossroads“. *Library Review* 51/2002., br.3/4, 164 – 170.
6. Kajberg, Leif i Leif Lorring. *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education*. Copenhagen: Royal School of Library and Information Science, 2005. URL: http://www.asis.org/Bulletin/Dec-06/EuropeanLIS.pdf (28. travnja 2015).
7. *Pravilnik o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, NN* 62/2014.
8. Tammaro, Anna Maria. „Bologna Process impact on library and information science education: towards europeisation of the curriculum“. U: *Library and information science trends and research: Europe,* ur. Spink, Amanda i Jannica Heinstrom. 195-213. Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited, 2012.
9. *Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru, NN* 22/2013.